

ASSOCIACIÓ ALBA

Àmbit geogràfic: Comarcal

Forma jurídica: Associació sense ànim de lucre

Seu social: Tàrrrega

- 334 persones treballadores
- 87 persones treballadores pertanyents a col·lectius en risc d'exclusió social
- 110 persones voluntàries
- 485 persones sòcies

NOMBRE ACTUAL DE PERSONES ATESES EN ELS SERVEIS D'ATENCIÓ A LES PERSONES:

- 61 a serveis a la infància i la joventut
- 90 a serveis a la gent gran
- 175 a serveis a persones dependents o amb discapacitat
- 41 a serveis a persones amb problemàtica de salut mental
- 23 a serveis específics vinculats a l'àmbit de l'execució penal
- 275 a serveis a altres col·lectius en situació d'exclusió social
- 3444 a serveis de cohesió i dinamització social

www.aalba.cat

Breu història de l'organització

Alba és una entitat sense ànim de lucre amb 50 anys d'història, constituïda l'any 1975 a Tàrrrega per iniciativa d'un grup de famílies amb l'objectiu de donar resposta a les necessitats de les persones amb discapacitat del territori.

Amb el pas dels anys, Alba ha anat ampliant el seu àmbit d'actuació i diversificant els serveis, incorporant l'atenció a altres col·lectius en situació de vulnerabilitat, com persones amb problemes de salut mental, infants i joves en risc, persones grans i altres col·lectius en risc d'exclusió social. L'entitat s'ha consolidat com un referent a les comarques de l'Urgell i la Segarra, oferint serveis en àmbits com l'educació, l'ocupació, la salut, l'habitatge, el lleure, el suport a la vida independent i la inserció sociolaboral.

Actualment, Alba forma part activa del teixit social i econòmic del territori, i impulsa projectes d'economia social i solidària mitjançant centres especials de treball, empreses d'inserció i iniciatives comunitàries. El 2022, l'Associació Alba va elaborar de manera participativa el seu Codi Ètic de Bones Pràctiques i Bon Govern. Des de llavors, treballa per una gestió transparent, sostenible i de qualitat, amb l'objectiu de garantir una atenció centrada en la persona i fomentar una societat més inclusiva, justa i cohesionada.

Missió

La missió d'Alba és acompanyar les persones en situació de vulnerabilitat i les seves famílies en els seus projectes de vida, contribuint en un territori inclusiu i compromès.

Aquesta missió es desenvolupa a través de tres eixos principals:

1. Persones com a projectes de vida, promovent l'empoderament, l'autodeterminació i la defensa dels drets humans, amb serveis inclusius i comunitaris.
2. Organització saludable i ètica, amb un model basat en el benestar intern, el lideratge compartit i la innovació, seguint el Codi Ètic de Bones Pràctiques i Bon Govern.
3. Compromís amb el territori, actuant com a motor de transformació social a través de la col·laboració, la incidència i l'economia social i solidària.

Descripció de l'activitat

Alba ofereix suports i serveis a persones amb discapacitat i altres col·lectius en situació de vulnerabilitat. Treballa en àmbits com l'educació, l'ocupació, l'habitatge, la salut mental, el lleure i la vida independent, amb l'objectiu de promoure la inclusió social, la igualtat d'oportunitats i la millora de la qualitat de vida. També

impulsa projectes d'economia social i solidària i desenvolupa accions comunitàries amb impacte al territori. L'organització aposta per una gestió ètica i sostenible, prioritzant el benestar de les persones i fomentant un model organitzatiu basat en equips autogestionats, empoderats i amb lideratge compartit.

DESCRIPCIÓ DE LA INICIATIVA PROPOSADA

ANTIC MUSEU DE VERDÚ: D'UN MUSEU A UN ESPAI CULTURAL COMUNITARI

Breu descripció

L'any 2020, en plena pandèmia i davant la manca d'espais adequats per atendre les persones, Alba va tenir l'oportunitat de disposar de l'edifici de l'antic Museu de Juguets i Autòmats de Verdú, un espai emblemàtic de més de 3.000 m² al centre del municipi. Aquesta oportunitat va permetre repensar l'ús de l'edifici des d'una mirada comunitària i inclusiva, amb l'objectiu de generar accés a la cultura en entorns rurals.

Inicialment, vam agafar l'espai com a centre ocupacional, però aviat es va veure la importància d'implicar-se amb el poble. Per això es va decidir obrir-lo com a espai comunitari, reconeixent l'estima que la població tenia pel lloc. Amb aquesta voluntat, el 2022 es van impulsar unes jornades participatives amb la Fundació Carulla, utilitzant la metodologia Mutare per identificar reptes socials de Verdú i la Vall del Corb, amb l'objectiu de donar-hi resposta col·lectiva des de la cultura.

D'aquest procés participatiu va sorgir una pregunta clau: com transformar l'Espai Verdú en un espai cultural comunitari i inclusiu? Es van establir dues línies prioritàries: identificar les necessitats culturals del territori i dissenyar una proposta conjunta amb els agents locals. Fruit d'aquest treball es va consensuar que l'antic museu havia de ser:

- Un espai obert per a tothom.
- Un espai amb programació cultural participativa.
- Un espai que recuperi el valor històric del museu i posi en relleu la riquesa cultural i creativa del territori, amb una visió inclusiva.

Des de la seva posada en marxa a finals de 2022, s'han organitzat una trentena d'activitats culturals i comunitàries, amb una aposta clara per la inclusió, la diversitat i la participació ciutadana.

L'antic museu s'ha consolidat com un espai de dinamització comunitària a la comarca, fomentant la cohesió social, acostant la cultura a col·lectius amb dificultats d'accés i reforçant el treball en xarxa. El projecte posa la cultura al servei del benestar comunitari i del desenvolupament local sostenible.

Aportació de valor de la iniciativa

L'antic museu és una iniciativa innovadora que transforma un antic museu en un centre de recursos i centre cultural comunitari i inclusiu en un entorn rural amb poc accés a la cultura. Neix de la necessitat de generar oportunitats culturals accessibles i participatives per a tota la comunitat, especialment per a col·lectius vulnerables. La seva originalitat rau en l'enfocament col·laboratiu i en la voluntat de vincular cultura, territori i inclusió. És un espai singular que promou activitats diverses, moltes d'elles amb caràcter intergeneracional, afavorint la participació de persones de totes les edats i fomentant l'activació de la població envellida. Amb més de 30 activitats dutes a terme, ha esdevingut un referent local amb impacte també a escala comarcal. El seu model, basat en la cocreació i el doble ús de l'espai, és innovador i replicable en altres territoris rurals, contribuint a activar comunitats i a generar transformació social sostenible.

Necessitat a la qual respon

La iniciativa respon a la manca d'espais accessibles i inclusivament en entorns rurals com Verdú i la Vall del Corb, on l'oferta cultural és escassa i poc adaptada a la diversitat de la població. També dona resposta a la necessitat de promoure la participació activa de la comunitat, en especial de col·lectius sovint invisibilitzats com les persones amb discapacitat i la gent gran.

Les activitats i projectes que s'hi desenvolupen tenen sentit i arrelament perquè responen a interessos i necessitats expressades pels veïns i veïnes, tant durant el procés inicial, com a través d'una escolta activa i retroalimentació constant.

Això ha convertit l'antic museu en un projecte viu i compartit, que genera vincles reals i impulsa la cultura com a eina de transformació i cohesió social.

Principals objectius assolits

- Consolidació de l'antic museu com un espai cultural comunitari i inclusiu.
- Creació de sinergies i col·laboracions amb entitats i associacions locals.
- Organització d'una trentena d'activitats amb caràcter inclusiu i comunitari, moltes d'elles cocreades amb agents del territori.
- Participació activa de persones grans, persones amb discapacitat i veïns i veïnes del poble, afavorint la convivència intergeneracional i la cohesió social.
- -Enfortiment del sentiment de pertinença i activació del teixit social a través de la cultura com a eina de transformació.

Principals resultats obtinguts

Quantitatius

- 33 activitats comunitàries i inclusives realitzades des de l'inici del projecte.
- 10 col·laboracions establertes amb associacions i entitats locals, especialment de Verdú.
- Implicació de 32 agents culturals i socials en el desenvolupament de les accions.
- 5 exposicions realitzades amb 1500 persones visitants.
- 30 persones voluntàries que participen en la realització de les activitats.

Qualitatius

- Increment de l'accés a la cultura en un entorn rural amb poca oferta cultural estable.
- Enfortiment del teixit social i associatiu local mitjançant la cocreació d'activitats i la generació de vincles entre entitats.
- Millora de la qualitat de vida i del sentit de pertinença de les persones d'Alba.
- Augment de la inclusió i la cohesió social mitjançant activitats obertes a tota la comunitat.

Abast de l'experiència

La iniciativa ha tingut un impacte directe en les persones vinculades a l'Associació Alba, oferint-los visibilitat, reconeixement i un major sentiment de pertinença dins la comunitat. Alhora, ha beneficiat els veïns i veïnes de Verdú, un municipi de 800 habitants situat en una zona rural amb poca oferta cultural, ampliant les oportunitats de participació i accés a la cultura.

L'experiència té actualment un abast local, però progressivament s'ha anat estenent a escala comarcal, especialment a la Vall del Corb, situada al voltant del riu Corb, a la Catalunya interior. Aquesta zona, que abasta l'Urgell, la Conca de Barberà i la Segarra, és rural, despoblada i amb alts índexs d'envelliment, però molt rica en patrimoni i cultura, fet que ha generat l'interès d'entitats i persones d'altres municipis.

El model ha demostrat tenir un impacte positiu i és replicable. Ja s'està aplicant en altres iniciatives, com a l'Espai Comunitari La Bassa en un entorn rural.

Persones implicades en l'experiència:

Treballadores: 6

Membres equips directius: 3

Sòcies: 30

Ateses: 3444

Voluntàries: 30

Altres: 10 (Nombre d'entitats col·laborades)

Principals factors clau d'èxit

Un dels principals factors d'èxit ha estat el procés participatiu inicial, on es va donar veu a la comunitat local i a les persones d'Alba per identificar necessitats i oportunitats del territori. Aquest procés, basat en l'escolta activa i el diàleg i el treball col·laboratiu i es manté viu a través d'una retroalimentació constant, adaptant les activitats a les inquietuds i canvis de context que expressen els mateixos participants.

La cocreació d'activitats amb entitats, col·lectius i persones del territori ha generat implicació, corresponsabilitat i arrelament, i ha afavorit una programació cultural amb sentit i valor compartit. Les col·laboracions i sinergies establertes amb associacions locals han estat clau per consolidar una xarxa forta i diversa que sosté el projecte de manera col·lectiva.

Dificultats i reptes superats

Un dels principals reptes va ser aconseguir que la comunitat de Verdú sentís l'Antic museu com un espai propi i compartit, i no com un projecte exclusiu de l'Associació Alba. Va caldre un treball de proximitat, escolta per trencar la percepció inicial que l'espai era només per a persones vinculades a l'entitat i espais per generar la confiança, no tenir pressa, donar temps a les entitats i veïns i veïnes de Verdú. I anar construint conjuntament el projecte.

També es va haver d'afrontar la dificultat de trencar amb estereotips i percepcions reduccionistes sobre Alba, sovint identificada únicament com una entitat que atén persones en situació de vulnerabilitat. Es va treballar per mostrar una imatge més àmplia, vinculada a la cultura, la inclusió i el desenvolupament comunitari, des d'una posició d'igualtat i col·laboració, no d'intervenció externa.

Finalment, els recursos econòmics limitats van ser una dificultat inicial, però gràcies a l'obtenció d'algunes subvencions i al suport de diferents administracions i entitats, s'han pogut dur a terme una trentena d'activitats amb caràcter comunitari i inclusiu.

Elements innovadors que aporta la iniciativa

El projecte destaca per la iniciativa innovadora d'impulsar l'Antic museu com a centre ocupacional i espai cultural comunitari. Durant els dies laborables, acull activitats i serveis dirigits a persones de l'Associació Alba, però de manera simultània, continua funcionant com a espai obert a la comunitat, acollint activitats culturals i socials. Aquesta convivència d'usos en un mateix espai fomenta la inclusió real, trencant barreres i afavorint la interacció quotidiana entre diferents col·lectius.

A més, el projecte s'impulsa des de metodologies participatives que faciliten la cocreació de la programació cultural amb les entitats i persones del territori. Es dona prioritat a activitats intergeneracionals i inclusives, que connecten infants, joves, persones grans i persones amb discapacitat, fent que tothom se senti part del projecte.

Queden nous reptes per aconseguir la seva sostenibilitat econòmica del projecte, però amb el recent tancament del Bar del poble els veïns i veïnes ens preguntàvem si des de l'espai de l'antic museu podríem donar-hi resposta i crear un espai de bar, com a punt de trobada i socialització. Només l'oferiment va ser per l'Associació Alba un gran reconeixement.

Aquesta manera de fer, arrelada i compartida, representa un model pioner per als entorns rurals: un espai de cohesió, participació i dinamització cultural construït des de la proximitat i les relacions humanes.

Principals factors que permeten la transferència i replicabilitat

Els principals factors que permeten la transferència i replicabilitat d'aquesta iniciativa són, en primer lloc, la seva flexibilitat i adaptabilitat a diferents contextos rurals. El model combina l'ús d'un espai existent amb un enfocament comunitari inclusiu, que es pot aplicar a altres equipaments similars per tal de donar-los una nova vida i una funció social. El projecte es basa en una metodologia participativa i sistematitzada, que permet identificar necessitats i reptes específics de cada territori i adaptar-hi les activitats i serveis.

A més, la col·laboració amb entitats locals i agents socials és un factor clau que facilita la implantació del model en altres territoris, ja que es tracta d'una iniciativa construïda des de la xarxa i la cocreació, no només des d'una sola entitat.

Un altre element transferible és el caràcter intergeneracional i inclusiu de les activitats, que reforça la cohesió social i fa que el projecte sigui rellevant per a una àmplia varietat de col·lectius, des de persones grans fins a joves, persones amb discapacitat o altres col·lectius vulnerables.

Finalment, l'experiència ha demostrat que és un model sostenible i escalable, amb un impacte social alt i la capacitat d'estendre's més enllà de l'àmbit local. De fet, l'Associació Alba ja està començant a aplicar aquest enfocament en altres zones rurals, concretament a Sant Martí de Maldà, on hem obert un espai comunitari, demostrant així el potencial real de replicabilitat.